

עין משפט‏‏**נר מצוה**

פו א טור ש״ע יד סי קל ספי ח׃

ב [טור ש״ע יד סי קטפי ז]׃

פו ג ד ה מיי״פי״ו מהלסות מאכלות אסורות נלכה [ט״] י סמג עשן קמח טוש״ע ייד סימין קיד ספי ח׃

רבינו חננאל

אבל אסתומות קפדי. ומקשינן וסתומות מותרות והתנן השולח חמת של יין ביד כותי ושל ציר ושל מוריים ביד עובד כוכבים אם מכיר ישראל חותמו וסתמו מותר ואם לאו אסור מ"ט אסרינן להאי חמת דהוא ביד הכותי לאו משום דחיישינן דלמא נגב ביה עובד כוכבים ואע"ג דסתומה היא דהוא לא קפיד ואי אמרת דקפדי אסתומות אמאי אסורה. ופריך ר' זירא כי קפדי במגע עובד כוכבים בסתומות בעיר דהא הווי ליה. אבל בדרך לא חישי. ומקשינן והרי יין דהוא (ב) השתא בעיר ורשינן בחציגנה סתומות עכשיו מותרות ואע"ג שבא בדרך. בין הגיתות שני כיון דכולי עלמא אזלי ואחו מרות למשרי הסתומות אמר השתא (ג) מדרכו ור' העוברים והשבים: **איתמר** מפני מה אסרו שכר של עובדי כוכבים ר' יצחק אמר משום חתנות רב נתנן אמר משום גילויא נתנן אמר משום גילויא גילויא דבאי אלימא גילויא דנזויתא פי' הכרות הגדולות שמגלין אותם שנים ושלשה ימים בשעה שדורכין אותם כדי שיצאו הרוחות שבהן אנו נמי מגלינן להו אלא גילויא דחביות אחרי שמסנינן אותן מן השמרים אנו נמי מגלינן להו דלא ליפקעי חביות משום דתוסס ומוקמינן להו באתרא דמגצו מיא פי' נותנין בהם מים כדי שיצלו ואין בהן תסיסה ג' ימים. ומקשינן אלא מעתה ישנן נשתייר דאי הוי יחבי בהו מיה לא הוה מתיישן וכדכרי חנינא דאמר ישנ מותר ושנינן גורנין ישנ אטו חדש. רב פפא מפקין ליה לבבא דחנותא ושתי ולא שתי בהדוהיו משום חתנות רב אחא מייחו ליה לביתיה ושתי עבדי הרחקא יתירה משום דשמצא דשמצא אמר רב האי שיכרא דארמאי שרי מיהו חיישינן משום גילויא ואזיל מרורא דכשנותא וקלי ליה לזיהריה ודלקי מלקי ליה חזיאי ברי הואיל רבא שיתא ממונו: **אמר** שמואל כל השרצים יש בהם ארס של נחש ממית של שרצים מלקה פי' ארמאי וזקאני עובדי כוכבים שהן נפוחים כמו בעלי הדרוקן. אמר רב יוסף

לא:

השולח חבית של יין ביד כותי וציר ומוריים ביד עובד כוכבים.

מדקדק ר"ת דמשמע מדפלגיהו בתרי צבות ש"מ דוקא

קמני יין ציד כותי אבל ציד עובד כוכבים לא סגי בחותם אחד ואמאי

כרצנן וא"כ ציר ומוריים סגי בחותם אחד אף לרצנן ותימא א"כ תקשי לאיכא דאמרי דלעיל דא"ר אלעזר הכל משתמר בחותם בתוך חותם וי"ל דהכל לא קאי אלא אשאר מילי דחצי"ת אבל חמפ"ג חילתית מוריים פת וגציה אמרי' לקמן דסגי בחותם אחד וש"י פי' יין ציד כותי וכ"ש ציד עובד כוכבים לריך הכרת חותם וזהכרת חותם מיהא שרי כר"א משמע דאף לר"א לריך הכרת חותם בשולח בדרך מעיר לעיר ואף לדברי ר"ת שמעמיד הבצייתא כרצנן מדרצנן נשמע לר"א לאו אמרו רצנן צציר ומוריים דסגי בחותם א' דצעי הכרת חותם לר"א נמי ציין דסגי בחותם א' לרי' הכרת חותם וא"כ יש לזהר בשולח יין לחצירו ואינו הולך עס להכיר חותמו שצריך חותם בתוך חותם או אם שולח כתב להודיע אין חותמו ויודיע לעובד כוכבים שכן שלח לו מועיל בחותם א' מוזיק ור"ת פי' דלר"א דלא חייש לזיופא לא צעין הכרת חותם ואפי' אינו הולך להכיר חותמו וגם אינו שולח בציזה ענין הוא חותם מותר ומיימי רחמי מדקאמר לתלמודא לקמן פ"ב (דף סט:) והשתא דקיימא לן כר"א דלא חייש לזיופא אמאי לא מויתבין חמרא ציד עובדי כוכבים כו' ודביעבד ין לסמוך על פסק ר"ת וענין חתימת החבית פירש רצינו ברוך וזה לשונו נכון הדבר לתסום פי חבית בנערות או בדבר אחר ולתת עור על הסתימה קצוב במסמרות ולכתוב אותיות חזיין על העור וחזיין על דופני קרשי החבית שאם יגציה העובד כוכבים העור לא יוכל לכוין לישבו כנחמלה ולתת משוק אחד שקורין צירקל"א קציב השולים במקו' שמחוברי' דופני החבית ולקצוב עס במסמרות מפני הנערות המחוצה עס קציב שלא יזילאם העובד כוכבים להוציא היין דרך עס ולתכזו אחרי כן אל מקומו

חבית של יין ציד כותי. וכ"ש ציד עובד כוכבים לריך הכרת חותם ואע"פ דכותי אינו מנסך מיהו לא קפיד אמגע עובד כוכבים: **ושל ציר ומוריים ציד עובד כוכבים**. לריך הכרת חותם. ציר אע"ג דלאו אורחא למירמי ציה חמרא דדמי היין יקרים משל ציר מיהו חיישינן דלמא מחליף ליה צציר של דגים טמאים ומוריים חיישי' איידי דדמי מוריים יקרים מדמי יין דלמא שקיל מוריים ומעיייל חמרא ומערב צי' אבל כותי לא חשיד לחלופי. ציר מויעה ויציזת של דגים כשוכצשין אותן במכצש כדאמרינן במועד קטן (דף יא.) ונעשה חזק כחומץ ומטביל צו. מוריים מערצין צו קרצי דגים כדאמרינן לקמן בפרקין (דף לד:) דנפיש שומניה: **מכיר חותמו וסממו**. שלא זייף סמימתו: **בעיר**. קפיד כותי דסבד השתא נגע עובד כוכבים צייני ולא זצני מייני: **לא צדק אסו**. וליחוש שמא נגע צנן צצוהו בדרך: **צין דקמני סתומות מותרות: דכ"ע אפכי**. מצויין בדרכים: **משום סתומות**. שלא ירגיל לעשות משתאות אצל עובד כוכבים וימן עיניו בצמו: **דנזויתא**. צעוד שהשכר בגיגית שהיא נעשית: **אנו נמי מגלינן**. דקיי"ל דשיכרא לא שפי חזיא מייניה: **באמרא דמללו מיא**. במקום שרגילין להשהות המים בכלי עד שיהו לזולים ומים יש בהן משום גילוי: **ישן מוסר**. כל דבר גילוי שהסור אותו עד שנתישן מותר דאין מניחו ארס של נחש ליטן אס היה צמזכו: **החמיץ מוסר**. יין נגתו חדש שנתגלה עד שלא החמיץ והחמיץ מותר בידוע שלא שמה צו נחש דאילו שמה צו נחש לא היה מניחו להחמיץ: **למרגואן**. ישראל חשודין היו ולא היו מקפידין על יינם של עובדי כוכבים: **משום שימאל**. חשד יין נסך: **שימאל דשימאל**. גזרה שיכרא אטו חמרא: **משום גילויא**. ומיהו לכז"ע שרי שאין חולין והאי זיהרא לא מלקי להו: **משום דאזול מרורא דכשופא**. טעם מרירות של כשות וקלי ליה לזיהרא ואין צו כח להלקות אדם בריא: **ודלקי מלקי ליה**. אדם שהוא חולה קודם לכן ושותהו מוזיקו ומכביד חליו: **מלקי**. מוזיק: **וזקאני**. נפוחים: **דורדיא**

הראשון וכל הצרות לחתוך ולקצוב עליהם עור במסמרות או לקצוב נסרים לכסות כל השולים והצרות עכ"ל וישלח לחצירו כתב בדפרישית. **כתב ר' יצחק** צר יהודה לר"ש בתשובה כי צימיהם היו החציות של חרס וכאשר יהתה פי החצית סתומה אז היה די כר"א אבל חציות שלנו אף לאחר חיתום פי החציות והצרות יכול העובד כוכבים לנעוץ סכין צין הנסרים ולהוציא יין ולפני תשובתו יש לאסור אפי' חתמו בענין שפי' ויש מחמירים ומכסים כל דופני החצית בחשוקים וגם השולים בנסרים ואז אין לחוש כלל ויש מקילין לשלוח בחותם אחד אף בלא הכרת חותם ולא הודעת כתב ומיישצים הבצייתא דאם היה מכיר חותמו לא שילך להכירו אלא אם הלך ומצא והכיר חותמו מותר גמור כי ודאי לא זייפו אבל אם (ב) לא הכיר כשהלך עס החותם כמו שעשאו יש לחוש שמא זייפו העובד כוכבים אבל אם לא הלך אחרי אשר חתמו והישראל מצאו חתום מותר והמחמיר תצא עליו ברכה וכתב הר"ר משה מקולי בספרו כי אחרי שיש מקילין ויש מחמירין אין לנו ראייה ברורה לאסור ודין חציות ריקניות נפרש בסוף ע"ז (לקמן דף עד: ד"ה רצא) כשנגיע עס איה': **מפני** מה אסרו שבר' בו'. איסור שכר לא מצינו לא במשנה ולא בבבביתא ושמא צימי האמוראים אסרוהו: **רב**. נחמן **אמר** משום גיצוי'. וא"ת למד' משום גילוי מ"ט לא תני ליה במתניתין עס גצינות דטעמייהו נמי משום גילוי וי"ל דרב נחמן לית ליה לקמן (דף לה: ע"ש) בגצינות טעמא דגילוי אלא טעמא מפני שמעמידין בשרף ערלה וא"ת למד' משום גילוי בגצינות אי סבר הכא טעמא דגילוי וי"ל כיון דהכא ליכא למיחש היכא דלא מצלו מיה ויה"ו דמשוו ציה כשותא לא פסיקא ליה: **באתרא דמצצו מיא**. וא"ת למד' לעיל (דף ג.) אמנקריותא קפדי מאי איכא למימר וי"ל דבשכר לא קפדי כ"כ מפני שסופו להוציא כל גריעות שבו כשהיה עשוי ותוסס כל לרצו ואם שוקע ישאר עס השמרים שאינם לשתיה: **ותרוייהו** משום חתנות **רב אחא עביד** הרחקא יתירא. ומ"מ שניה לא היו שומין צצית העובד כוכבים וא"כ לריך לזהר שלא לשמות שכר צצית העובד כוכבים דהא רב פפא ורב אחא שהיו בתראי לא היו שותין ומיהו המתאכסן צצית העובד כוכבים יכול להיות שמותר לשלוח בעיר לקנות שכר מן העובדי כוכבים דהוי כמו צציתו של ישראל ואף אם העובד כוכבים אכסנאי שלו נותן לו משלו (י' ושותה) משום איזה דלא אסרו משום חתנות אלא לקצוב שתייה בנחות או בצרגילות לשמות צצית העובדי כוכבים אבל אקראי צעלמא שרי ובכלל דין שכר צין שכר של ממרים צין ס' תצוזה ואין לאסור על תצוזה משום צצולי עובדי כוכבים כמו (א) סלקא ודייסא דאע"ג דלא חזי לכוס כשהוא חי דס"ל כאידך ליטנא דרב דאמר (י' כל שאינו עולה על שלחן מלכים אין צו משום צצולי עובדי כוכבים ואשכחא ר' יוחנן סבר לקמן פרק רבי שמעאל (דף נט.) כוותיה ובפרק החולץ (בצמות דף מו.) ועוד יש טעם אחר להחיר השכר דאין צו משום צצולי עובדי כוכבים דכי היכי דהתצוזה בטלה לגצי המים לענין ברכת שהכל נהיה בדברו ה"ר היא בטלה לענין איסור צישול: **דאבבלי** שקצצים ורמשים חבאי גופייהו. תימה דאמר פרק רבי עקיבא (שבת דף פו:) גבי שכבת זרע של ישראל צמעי' עובדת כוכבים ישראל דדייגי במצות חציל גופייהו טפי מעובדי כוכבים וי"ל דלענין להנצל מארס אין מועיל חבל דדייגי במצות כמו חבל דאכילת שקאים ורמשים שיש להם בתוך הבוף ומצטל ארס של נחש: **האי**

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

מסורת הש"ם

א [לקמן לה. ע"ש].

ב [ברכות יב. ע"ש בגליון].

ג [שבת פו: מדהלד: ד][י][ז][ל][שמה].

ד [לקמן לה].

ה [הגהות הב"ח]

א [גב' משום חתנות מיהו רב אחאי]: **ב** [הוב' ד"ה השולח וכו' אבל אם כשהלך לשם לא הכיר החותם כמו שעשאו]: **ג** [ד"ה ומרזיהו וכו' כמו תורמוסא דשלוקן עובדי כוכבים ודייסא דאע"ג דלא חזי לכוס כשהוא חי אין בו משום בשולי עובדי כוכבים דס"ל כאידך ליטנא דרב].

ז [הגהות הב"ח]

מוסף רש"י

ישנ מותר בו'. יין ושכר שנתגלו כשהם חדשים והחמיץ להם עד שנתישנו, מותר, דאי היה צו ארס של נחש לא היה מניחו ליטן מורה (להן). **בר אריא**. כן ושו: **בר אריין** טב. ומתנות נג. **חביל**. חס (שבת פו: נדה לד:).